

บทที่ 2

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอัลกุรอานและความมหัศจรรย์ของอัลกุรอาน

2.1 ความหมายของอัลกุรอาน

2.1.1 ความหมายด้านภาษา

คำว่า “อัลกุรอาน” ในภาษาอาหรับจะมีความหมายที่หลากหลายในทัศนะของนักวิชาการอิสลามตามความแตกต่างของที่มาและการผันคำ ดังต่อไปนี้

1) คำว่า “กุรอาน” เป็นคำนามเฉพาะที่ไม่มีอักษรฮัมซะฮฺ (قُرْآن) ดังเช่น นามของ เคารอด อินญีล (Fahd Ibn ‘Abdurrahman al-Rumīy, 1998: 18)

2) คำว่า “กุรอาน” เป็นคำผัน (مشتق) โดยบรรดาอูละมาอ์มีทัศนะที่ต่างกัน ดังนี้

ก) ตามทัศนะของอัลอัซฮารี “กุรอาน” ผันมาจากคำว่า قَرَنَ (เกาะเราะนะ) (al-Rumīy, 1998: 18)

ข) กุรอาน ผันมาจากคำว่า قرآن (เกาะรออิน) หมายถึง สิ่งที่คล้ายคลึงกัน เพราะโองการอัลกุรอานส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายคลึงและสอดคล้องกัน (al-Sayūiy, 1987: 1/87)

ค) ตามทัศนะของลิหยานีย์ “กุรอาน” เป็นกริยานาม قَرَأَ (กุรอานัน) ของคำว่า قَرَأَ (เกาะเราะอะ) เหมือนกับคำว่า غَفَرَ غَفْرًا หมายถึง การอ่าน หรือสิ่งที่ถูกอ่าน (al-Sayūiy, 1987: 1/87)

ง) อัลซัจญัจให้ทัศนะว่า “قُرْآن” (กุรอาน) เป็นคำที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะที่ผันมาจากคำ قرأ قرء ที่หมายถึง การรวบรวม เพราะในอัลกุรอานนั้นมีการรวบรวมคำสั่งใช้ คำสั่งห้าม เรื่องราวนิทัศน์อุทาหรณ์ต่างๆ สัญญาตอบแทนความดี ความชั่วของมนุษย์ และมีการรวบรวมโองการและสุเราะฮ์ไว้ด้วยกัน (al-Zarkashīy, 1957: 1/278)

โดยสรุปแล้วอัลกุรอานด้านภาษาหมายถึง อ่าน หรือ รวบรวมเข้าด้วยกันจึงสอดคล้องกับความหมายเดิมของคำว่า “กุรอาน” ในภาษาอาหรับ และความหมายทั้งสองนี้คือ

ว่าถูกต้องสามารถใช้แทนกันได้ ยกเว้นการอธิบายคำว่า *قرآن* (กูรอานะฮฺ) ในสุเราะฮฺอัลกียามะฮฺ ใองการที่ 17-18 ตามรายงานของอิบนุอับบาสที่หมายถึง “การอ่าน” เท่านั้น (al-Tobarīy, 2000: 23/502)

2.1.2 ความหมายด้านวิชาการ

ความหมายของอัลกูรอานทางด้านวิชาการนั้นมีหลายความหมายด้วยกัน แต่สามารถสรุปจากหลายๆ ความหมายได้ดังนี้ กล่าวคือ อัลกูรอานหมายถึง “คำดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ได้ประทานแก่ท่านนบีมุหัมมัด ﷺ เพื่อเป็นทางนำแก่มวลมนุษย์ การอ่านอัลกูรอานเป็นการแสดงความภักดีต่อพระองค์ และอัลกูรอานเป็นมหัศจรรย์ที่มนุษย์และญิน (อมนุษย์ที่เป็นประชาชาติหนึ่ง) ไม่มีวันลอกเลียนแบบได้”

จากความหมายข้างต้นสามารถขยายความ ได้ดังนี้

1) คำดำรัสของอัลลอฮฺ ไม่ใช่เป็นคำพูดของมนุษย์หรือญิน ที่ถูกประทานลงมาแก่นบีมุหัมมัด ﷺ เท่านั้น และสิ่งที่ประทานแก่นบีมุหัมมัด ﷺ ไม่รวมถึงสิ่งที่ถูกประทานแก่นบีก่อนๆ

2) การอ่านอัลกูรอานถือเป็นการแสดงความภักดีต่อพระเจ้า (อิบาดะฮฺ) อย่างหนึ่ง ที่ผู้ปฏิบัติจะได้รับผลบุญมาก ซึ่งแตกต่างจากหะดีษกุดซีย์¹ ถึงแม้ว่าจะเป็นพระดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ เช่นเดียวกัน แต่อัลลอฮฺ ﷻ ไม่ได้รับรองและสัญญาในการประทานผลบุญในส่วนของการอ่านแต่อย่างใด

3) การอ่านอัลกูรอานในมิติด้านการแสดงความภักดีนั้นมีลักษณะ 2 ประการด้วยกัน คือ

ประการที่1 การอ่านในเวลาละหมาดทุกประเภท โดยถ้าปราศจากการอ่านอัลกูรอานแล้วการละหมาดนั้นๆ ถือว่าเป็นโมฆะและใช้ไม่ได้

ประการที่2 การอ่านอัลกูรอานถือเป็นการปฏิบัติศาสนกิจที่ได้รับผลบุญและการตอบแทนอย่างมากมายถึงสิบเท่าตัวจากจำนวนพยัญชนะที่ได้อ่าน (Al-Rumīy, 7/1998: 22)

4) อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทำทายัจญริชชานในทุกยุคทุกสมัยจนถึงกียามะฮฺ (วันสิ้นโลก) เพื่อประพันธ์ขึ้นบทใดบทหนึ่งให้เหมือนกับอัลกูรอานไม่ว่าจะให้เหมือนกันทั้งหมดหรือหนึ่งในสิบของอัลกูรอาน หรือบางสุเราะฮฺที่สั้นๆ เพียงสุเราะฮฺเดียวก็แล้วแต่ แต่ที่สุดแล้ว

¹ หมายถึง หะดีษที่รายงานโดยท่านนบีมุหัมมัด ﷺ ด้วยสายรายงานของท่านเองพวกพึงถึงอัลลอฮฺ (Mahmud al-Tahhan, :120)

มนุษย์เหล่านั้นก็อับจนปัญญาไม่สามารถประพันธ์ ลอกเลียน หรือเทียบเทียมสิ่งใดกับอัลกุร
อานได้อย่างสิ้นเชิง อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ
لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَتْ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴾ (سورة الإسراء: 88)

ความว่า “จงกล่าวเถิดมุหัมมัด แน่แน่นอนหากมนุษย์และญินรวม
กันที่จะนำมาเช่นอัลกุรอานนี้ พวกเขาไม่อาจจะนำมาเช่นนั้นได้
และแม้ว่าบางคนในหมู่พวกเขาเป็นผู้ช่วยเหลือแก่อีกบางคนที่
ตาม”

(สุเราะฮ์อัลอิสรออ์ : 88)

และอัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّنْ مِّثْلِهِ
وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴾ (سورة البقرة: 23)

ความว่า “และหากปรากฏว่าพวกเขากำลังคลั่งใจใดๆ
จากสิ่ง (อัลกุรอาน) ที่เราได้ให้ลงมาแก่บ่าวของเรา (นบีมุหัมมัด)
แล้ว ก็จงนำมาสักสุเราะฮ์หนึ่งเยี่ยงสิ่งนั้น และจงเชิญชวนผู้ที่อยู่
ในหมู่พวกเข้าื่นจากอัลลอฮ์ หากพวกเข้าเป็นผู้พูดจริง”

(สุเราะฮ์อัลบะเกาะเราะฮ์: 23)

และอัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ وَادْعُوا مَنِ اسْتَلَعْتُمْ مِّنْ
دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴾ (سورة يونس: 38)

ความว่า “หรือพวกเขากล่าวว่า เขา (มุหัมมัด) เป็นผู้ปั้นแต่ง
ขึ้น จงกล่าวเถิด (มุหัมมัด) พวกท่านจงนำมาสักบทหนึ่งเยี่ยง

นั่น และจงเรียกร้องผู้ที่พวกท่านสามารถนำมาได้นอกจาก
อัลลอฮฺ หากพวกท่านเป็นผู้สัจจริง”

(สุเราะฮฺยูนุส: 38)

และอัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ مُفْتَرِيْنَ وَادْعُوا مَنِ
أَسْتَضَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِيْنَ ﴿١٣﴾﴾

(سورة هود: 13)

ความว่า “หรือพวกเขากล่าวว่ เขา (มุหัมมัด) ได้ปลอม
แปลงอัลกุรอานขึ้นมา (มุหัมมัด) จงกล่าวเถิด คังนั้น พวก
ท่านจงนำมาสักสิบ สุเราะฮฺที่ถูกปลอมแปลงขึ้นให้ได้
อย่างอัลกุรอาน และพวกท่านจงเรียกร้องผู้ที่มีความสามารถใน
หมู่พวกท่านอื่นจากอัลลอฮฺ (ให้มาช่วย) ถ้าพวกท่านเป็นพวก
สัตย์จริง”

(สุเราะฮฺฮูด: 13)

บรรดาอายะฮฺทั้งหมดนี้เสมือนเป็นการยืนยันอย่างชัดเจนว่ทั้งมนุษย์
และญิน ถึงแม้จะทุ่มเทพละกำลังและความสามารถทางด้านวิชาการสักเท่าใดก็ตาม ก็ไม่
สามารถที่จะประพันธ์หรือร้อยกรองให้เหมือนกับอัลกุรอานแม้เพียงสุเราะฮฺเดียว
หรือส่วนหนึ่งได้ ตามที่ประจักษ์แก่มนุษยชาติแล้วว่ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ยังไม่ปรากฏว่
มีปัจเจกบุคคลหรือองค์กรใดแอบอ้างว่สามารถที่จะเขียนหรือประพันธ์อัลกุรอานขึ้นมาได้

2.2 ความเป็นมาของการประทานอัลกุรอาน

2.2.1 ขั้นตอนและวิธีการประทานอัลกุรอาน

หลักฐานต่างๆ จากอัลกุรอานที่ว่าด้วยรูปแบบการประทานโองการอัลกุรอานมีดังต่อไปนี้

1) โองการที่ว่าด้วยการประทานอัลกุรอานแบบวาระเดียว

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبْرَكَةٍ ... ﴾

(سورة الدخان: 3)

ความว่า “แท้จริงเราได้ประทานอัลกุรอานลงมาในคืนอันจำเริญ
...”

(ซูเราะฮ์อัคคูน: 3)

และพระองค์ได้ตรัสว่า

﴿ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ﴾

(سورة القدر: 1)

ความว่า “แท้จริงเราได้ประทานอัลกุรอานลงมาในคืนลัยละ
ตุลกีออคร”

(ซูเราะฮ์อัลก็ออคร: 1)

และพระองค์ได้ตรัสว่า

﴿ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ

وَيَبِّئْتِ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ ... ﴾

(سورة البقرة: 185)

ความว่า “เดือนรอมฎอนนั้น เป็นเดือนที่อัลกุรอานได้ถูก
ประทานลงมาในฐานะเป็นข้อแนะนำสำหรับมนุษย์และเป็น
หลักฐานอันชัดเจนเกี่ยวกับข้อแนะนำนั้น และเกี่ยวกับสิ่งที่
จำแนกระหว่างความจริงกับความเท็จ...”

(ซูเราะฮ์อัลบะเกาะเราะฮ์: 185)

2) โองการที่ว่าด้วยการประทานอัลกุรอานลงมาในรูปแบบทยอยตามสถานการณ์และเหตุการณ์

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَقُرْءَانَا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مُكْتٍ وَنَزَّلْنَاهُ نَزِيلاً ﴾

(سورة الإسراء: 106)

ความว่า “และอัลกุรอานนั้นเราได้แยกมันไว้อย่างชัดเจน เพื่อเจ้าจะได้อ่านมันแก่มนุษย์อย่างช้าๆ และเราได้ประทานมันลงมาเป็นขั้นตอน”

(สุเราะฮ์ อัลอิสรออ: 106)

และพระองค์ได้ตรัสว่า

﴿ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْءَانُ جُمْلَةً وَاحِدَةً كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلاً ﴾

(سورة الفرقان: 32)

ความว่า “และบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธา กล่าวว่า ทำไมอัลกุรอานไม่ถูกประทานลงมาแก่เขาครั้งเดียวกันทั้งหมด เช่นนั้นแหละเพื่อเราจะได้ทำให้หัวใจของเจ้ามั่นคงหนักแน่น”

(สุเราะฮ์อัลฟุรกอน: 32)

3) หลักฐานจากหะดีษ มีดังนี้

1) อะฎียะฮ์ อิบน์อัสฮัด ได้พูดกับอิบน์อับบาสว่า “แท้จริงได้เกิดความคิดแลงแคลงในใจฉันต่อโองการ شهر رمضان และโองการ ليلة مباركة และโองการ ليلة القدر ซึ่งบางครั้งอัลกุรอานถูกประทานลงมาในเดือนเซวาต ชุลเกาะดะฮ์ ชุลหิจญะฮ์ มุหรรรอม เสาะฟิร และเดือนเราะบิอุลเอาวัล ท่านอิบน์อับบาสได้ตอบว่า แท้จริงมันได้ถูกประทานลงมาในเดือนรอมฎอน ในคืนลัยละตุลก็อดรฺที่จำเริญแบบครั้งเดียวทั้งหมด จากนั้นได้ถูกประทานลงมาตามสถานการณ์ โดยการทยอยลงมาในเดือนและวันที่ถูกกำหนด” (al-Tobarīy, 2001: 3/448, Ibn Kasīr, 1997: 1/232)

2) อิบน์อับบาสได้กล่าวว่า “อัลกุรอานได้ถูกแยกแยะจากคำสรรเสริญทั่วไป และได้ถูกเก็บไว้ในที่บิณฑุอิลฮะซุแห่งฟ้าชั้นคุณยา หลังจากนั้นญิบรียลได้นำหรืออัญเชิญลงมา อีกทั้งได้อ่านให้ท่านเราะสูลอย่างถูกต้องตามหลักการอ่าน” (al-Hākim, 1990: 2881)

3) อิบน์อับบาสได้กล่าวว่า “อัลลอฮ์ได้ทรงประทานอัลกุรอานลงมายังฟ้าชั้นคุณยาในคืน ลัยละตุลก็อศร และเมื่ออัลลอฮ์ทรงประสงค์ที่จะประทานโองการส่วนใดลงมา ส่วนนั้นก็ย่อมบังเกิดขึ้น และเมื่อพระองค์ทรงประสงค์ให้เกิดเหตุการณ์ใดๆ ขึ้นบนโลกใบนี้ สิ่งนั้นก็ย่อมเกิดขึ้นอย่างแน่นอน” (al-Hākim, 1990: 2877)

4) อิบน์อับบาสได้อธิบายโองการ *وإنزلناه في ليلة القدر* นี้ว่า อัลกุรอานได้ถูกประทานลงมาทั้งหมดครั้งเดียวในคืนลัยละตุลก็อศรมายังฟ้าชั้นคุณยา ซึ่งตามสถานการณ์ และพระองค์ได้ประทานแก่ท่านเราะสูล ﷺ ทีละโองการต่อเนื่องกันไป (al-Hākim, 1990: 2878)

5) อิบน์อับบาสได้กล่าวว่า อัลกุรอานได้ถูกประทานลงมายังฟ้าชั้นคุณยาในคืน ลัยละตุลก็อศรแล้วได้ทยอยลงหลังจากนั้นในช่วงระยะเวลา 20 ปี (al-Hākim, 1990: 2879)

6) อิบน์อับบาสได้กล่าวว่า “อัลกุรอานได้ถูกประทานลงมาในคืนลัยละตุลก็อศรในเดือนรอมฎอน มายังฟ้าชั้นคุณยาแบบทั้งหมดและแบบทยอยอย่างต่อเนื่อง” (Alfiy al-Haithamiy, 1402 H: 7/140)

2.2.2 ทศนะของอุละมาอ์ต่อขั้นตอนการประทานอัลกุรอาน

หลายๆ โองการมีการยืนยันถึงการประทานลงมาของอัลกุรอาน ซึ่งบรรดาอุละมาอ์² ต่างมีทัศนะและความคิดเห็นต่อประเด็นนี้ที่แตกต่างกัน และทัศนะที่ถูกต้องและใกล้เคียงมากที่สุดที่ได้รับการยอมรับจากบรรดาอุละมาอ์ส่วนใหญ่ คือทัศนะของอิบนุหะญูร (Ibn Hajar, 2000: 8/620) และอัลกุรฎูบีย (al-Qurṭubīy, 1993: 2/298) ที่ว่า การประทานของอัลกุรอานมีสองขั้นตอนหรือสองวิธี คือ

² อุละมาอ์หมายถึงนักวิชาการอิสลามที่มีความรู้ที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย

วิธีที่หนึ่ง การประทานอัลกุรอานจากกลุ่มมะหฺฟูซฺแห่งฟ้าชั้นเจ็ดมายังบัยตุลอิชชะฮฺแห่งฟ้าชั้นคุณยา ซึ่งวิธีนี้สามารถเข้าใจต่อโองการที่ว่าด้วยการประทานลงมาของอัลกุรอานทั้งสามสิบญุซ (บท) ในเวลาเดียวกัน

วิธีที่สอง เริ่มจาก บัยตุลอิชชะฮฺแห่งฟ้าคุณยามายังเราะฮฺลุล ๕ การประทานลงมาของอัลกุรอานด้วยวิธีนี้สามารถเข้าใจได้จากความหมายของโองการที่ว่าด้วยการประทานแบบทยอยลงมาทีละ โองการหรือหลายโองการตามสถานการณ์และเหตุการณ์ต่างๆ ที่ปรากฏขึ้นในชีวิตประจำวันของท่านเราะฮฺลุล ๕ และบรรดาเศาะหาบะฮฺ ๕. (Fakhruddīn al-Raḏīy, 1420 H.: 5/85, al-Qurṭubīy, 1993: 2/297, al-Ṭobarīy, 2000: 3/447)

บรรดาอุละมาอ์ต่างมีทัศนะที่แตกต่างกันในประเด็นการกำหนดระยะเวลาการประทานอัลกุรอาน ซึ่งมีข้อขัดแย้งกันในด้านกรณีชีวิตอยู่ของท่านนบีในช่วงที่ท่านใช้ชีวิตที่เมืองมักกะฮฺ ดังนี้ คือ 20 ปี 23 ปี 25 ปี แต่ที่แน่นอนคือ ช่วงระยะเวลาการประทานอัลกุรอานแบบวิธีการฝนใช้เวลา 6 เดือน และได้ยุติลง 2 ปี 6 เดือน ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า ทัศนะที่ว่า 20 ปีนั้น คือไม่ได้รวมช่วงการรับโองการในช่วงฝนและช่วงหยุดชั่วคราวของโองการ และทัศนะที่ว่า 23 ปีนั้นคือได้รวมระยะเวลาทั้งหมดโดยไม่มีการยกเว้นในช่วงเวลาใดเลย (Ibn Hājir, 2000: 1/37)

จากหลักฐานของอิบนุอับบาสได้กล่าวว่า ท่านนบี ๕ ได้ถูกแต่งตั้งให้เป็นนบีในขณะที่ท่านอายุได้ 40 ปี และได้ใช้ชีวิตอยู่ที่มักกะฮฺ 13 ปี หลังจากนั้นได้อพยพสู่นครมะดีนะฮฺอีก 10 ปี และได้กลับสู่ความเมตตาของอัลลอฮฺ ๕ เมื่อท่านอายุได้ 63 ปี (al-Rumīy, 1998: 206)

2.2.3 สาเหตุการประทานลงมาของอัลกุรอาน (อัสباب อันนูซุล)

สาเหตุหลักแห่งการประทานโองการอัลกุรอานคือเพื่อเป็นทางนำแห่งสัจธรรมอิสลามแก่มวลมนุษย์และนำพามวลมนุษย์ทั้งหลายออกจากยุคญะฮิลียะฮฺ (ยุคอวิชชาและมมงาย) สู่ยุคแสงสว่างแห่งอิสลามอย่างแท้จริง แต่มีหลายๆ โองการที่ถูกประทานลงมาด้วยสาเหตุอันจำเพาะเจาะจงในประวัติศาสตร์

โดยทั่วไปหากมองในแง่ของความเกี่ยวข้องกับสาเหตุแล้ว อาจแบ่งการประทานโองการอัลกุรอานลงมาออกเป็น 2 ประเภทด้วยกันคือ

1. ประเภทโองการที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสาเหตุโดยตรง โดยที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงประทานอัลกุรอานลงมาเพื่อเป็นการชี้แนวทางแก่มวลมนุษย์กลับสู่สัจธรรมแห่งอิสลาม อันเที่ยงตรงและนิรันดร์

2. ประเภทที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุและเหตุการณ์เฉพาะ การประทานอัลกุรอานในประเภทนี้จะมีขึ้นเพื่อเป็นการบอกเล่า ชี้แจง หรือคลี่คลายสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงชีวิตของท่านเราะสูล ﷺ กับบรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ. (al-Rumīy, 1998: 134)

การประทานอัลกุรอานประเภทที่สองนี้เป็นประเด็นที่บรรดาอุละมาอ์และนักวิชาการทั้งในอดีตและปัจจุบันได้มีการศึกษา ค้นคว้าและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในทุกยุคทุกสมัยและได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ซึ่งเรียกว่า “อัสباب นุซูล” (สาเหตุหรือเหตุผลของการประทานอัลกุรอาน)

2.2.4 วิธีการรู้จักสาเหตุการประทานอัลกุรอาน

การประทานโองการใดๆ แก่ท่านเราะสูล ﷺ นั้น ไม่สามารถที่จะรับรู้ได้ นอกจากต้องอาศัยสายรายงานที่ได้รับรายงานจากผู้ที่อยู่ในสถานการณ์และเหตุการณ์นั้นๆ ด้วยสายรายงานที่เที่ยงตรงและถูกต้อง และไม่สามารถที่จะรับรู้หรือคาดเดาขึ้นมาเองได้โดยเด็ดขาด ดังโองการอัลกุรอานที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ... ﴾

(سورة الإسراء: 36)

ความว่า “และอย่าติดตามในเรื่องที่เจ้าไม่รู้ในสิ่งนั้น...”

(สุเราะฮ์อัลอิสรอ: 36)

ท่านเราะสูล ﷺ ได้กล่าวว่า

((مَنْ قَالَ فِي الْقُرْآنِ بغيرِ عِلْمٍ فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ))

(رواه الترمذي: 2950)

ความว่า “ผู้ใดก็ตามที่ได้พูดเกี่ยวกับอัลกุรอานโดยปราศจากความรู้แล้วจงเตรียมที่พักพิงในนรกเถิด”

(บันทึก al-Tirmizīy, 1998: 2950)

อัลวาหิดีย์ (al-Wahidiy, 1992: 8) ได้กล่าวว่า “ไม่อนุญาตให้มีการกล่าวถึงสาเหตุการประทานของอัลกุรอานเว้นแต่ด้วยสายรายงานหรือการรับฟังจากบรรดาผู้ที่เห็นและอยู่ในเหตุการณ์การประทาน โองการและรับรู้ถึงสาเหตุแห่งการประทาน โองการนั้นๆ จริง”

2.2.5 วิธีการรู้จักสาเหตุการประทานโองการอัลกุรอาน

วิธีการรู้จักสาเหตุการประทานโองการอัลกุรอาน มี 2 วิธี ดังต่อไปนี้ คือ

1) รู้จักสาเหตุการประทานจากสายรายงานของบรรดาเศาะหะบะฮฺ رضي الله عنه ที่กล่าวถึงสาเหตุนั้นๆ โดยตรง

เช่น “โองการนี้ถูกประทานลงมาที่....” ซึ่งการรายงานในทำนองนี้ถือว่าเป็นหะดีษมัวร์ฟู³ (รายงานโดยเศาะหะบะฮฺ رضي الله عنه จากท่านเราะฮ์ลุล رضي الله عنه โดยตรง)

2) รู้จักสาเหตุการประทานจากการรายงานของบรรดาตะบิอิน โดยมีเงื่อนไข 4 ประการด้วยกัน คือ

ประการที่หนึ่ง ต้องรายงานด้วยประโยคที่ชัดเจนที่กล่าวถึงสาเหตุการประทาน โองการนั้นๆ

ประการที่สอง สายรายงานถูกต้องไม่ขาดตกบกพร่อง

ประการที่สาม ตะบิอินต้องเป็นหนึ่งในบรรดานักอรรถาธิบายที่รายงานจากเศาะหะบะฮฺ رضي الله عنه

ประการที่สี่ ต้องเสริมด้วยสายรายงานจากตะบิอินคนอื่นๆ ที่ครบตามเงื่อนไขดังกล่าวที่สามารถทำให้หะดีษนั้นมีน้ำหนักมากขึ้น การรายงานในทำนองนี้ถือเป็นหะดีษมุรซัล (หะดีษที่รายงานโดยตะบิอินจากท่านเราะฮ์ลุล رضي الله عنه โดยตรงและไม่ได้ผ่านการรายงานจากเศาะหะบะฮฺ رضي الله عنه) (al-Rumi, 1998: 138-139)

2.2.6 ประโยชน์ของการเรียนรู้ถึงสาเหตุการประทานโองการ

ประโยชน์ของการเรียนรู้ถึงสาเหตุการประทาน โองการนั้น พอสรุปได้มีดังนี้

1) เรียนรู้หิกมะฮฺและวิทญ์ปัญหาการบัญญัติของข้อชี้ขาดต่างๆ ซึ่งแน่นอนการประทานลงมาของโองการอัลกุรอานเพื่อดำรงไว้ซึ่งสิทธิของมวลมนุษย์ในความคิดและ

³ หะดีษมัวร์ฟู คือ หะดีษที่รายงานโดยบรรดาเศาะหะบะฮฺ رضي الله عنه จากท่านเราะฮ์ลุล رضي الله عنه โดยตรง

ปกป้องจากสิ่งเลวร้ายต่างๆ เช่น สาเหตุของประทานสุเราะฮ์อัลมูญาตะละฮ์ ที่เกิดขึ้นระหว่างสองสามีภรรยาที่ฟ้องต่อท่านเราะฮ์ลุล ในเรื่องการกล่าวหาว่าด้วยชัฮาร (การกล่าวหาว่า ภรรยาเปรียบเหมือนแม่) (al-Suyuti, n.d.: 206)

2) สามารถช่วยทำให้เข้าใจถึงเจตนารมณ์อย่างแท้จริงของโองการอัลกุรอาน และสามารถตีความ อธิบายได้อย่างถูกต้องและลบความคลงแคลงต่อความหมายอายะฮ์นั้นๆ อย่างเช่นการเข้าใจต่ออายะฮ์ต่อไปนี้

﴿ إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِن شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَن يَطَّوَّفَ بِهِمَا ... ﴾

(سورة البقرة: 158)

ความว่า “แท้จริงภูเขาเศาะฟา และภูเขามัรวะฮ์นั้น เป็นส่วนหนึ่งจากบรรดาเครื่องหมายของอัลลอฮ์ ดังนั้นผู้ใดประกอบพิธีหัจญ์ หรืออุมเราะฮ์ ณ บัยตุลลอฮ์ก็ไม่มีบาปใดๆ แก่เขาที่จะเดินวนเวียนไปมา ณ ภูเขาทั้งสองนั้น...”

(สุเราะฮ์อัลบะเกาะเราะฮ์: 158)

อายะฮ์นี้บ่งบอกถึง การฏอวัฟ (เดินเวียน) ที่ภูเขาเศาะฟาและภูเขามัรวะฮ์ เป็นการเดินเวียนที่สามารถปฏิบัติได้และไม่มีบาปใดๆ แก่ผู้ที่เดินรอบๆ ภูเขานั้น ซึ่งความหมายในความเป็นจริงนั้น การฏอวัฟระหว่างภูเขาทั้งสองนั้นเป็นข้อบังคับในระหว่างการปฏิบัติพิธีหัจญ์และอุมเราะฮ์ แต่เมื่อได้รู้ถึงสาเหตุของการประทานนี้แล้วทำให้เข้าใจถึงเจตนารมณ์ของอายะฮ์นี้อย่างแท้จริง นั่นคือในสมัยญาฮิลียะฮ์ (ก่อนการเกิดขึ้นมาของศาสนาอิสลาม) นั้น ได้มีรูปปั้นที่พวกกุร็อยซุได้วางเรียงรายที่เขาเศาะฟาและมัรวะฮ์เพื่อบูชาและกราบไหว้ แล้วเมื่ออิสลามได้ถูกเผยแพร่มายังชาวมักกะฮ์ทำให้เกิดความไม่สะดวกที่จะเดินเวียนรอบภูเขาทั้งสองนี้ได้ จนกระทั่งอัลลอฮ์ได้ประทานอายะฮ์นี้ลงมาเพื่อบัญญัติให้มีการเดินเวียนรอบๆ ระหว่างภูเขาสองลูกนี้ (Ibn Hajar, 2000: 3/499)

3) เพื่อช่วยในการท่องจำและเข้าใจความหมายและสามารถรับการประทานอัล กุรอานอย่างง่ายดายโดยการเชื่อมโยงอายะฮ์กับสาเหตุหรือเชื่อมโยงบทบัญญัติกับเหตุการณ์ได้อย่างถูกต้อง (al-Zurqānī, 1995: 1/106-107)

2.3 การรวบรวมอัลกุรอาน

ตามนियามการรวบรวมอัลกุรอานนั้นครอบคลุมถึง 3 วิธี ดังต่อไปนี้ คือ

- การท่องจำ
- การจดบันทึก
- การรวบรวมเป็นเล่ม

การรวบรวมอัลกุรอานด้วยวิธีการทั้ง 3 ประการนี้มีความเป็นมาและคุณลักษณะเด่นที่แตกต่างกัน ดังนี้

2.3.1 การรวบรวมโดยวิธีการท่องจำ

2.3.1.1 ท่านเราะสูล ﷺ กับการท่องจำอัลกุรอาน

ท่านเราะสูล ﷺ ได้ตระหนักตลอดเวลาถึงภารกิจและภาระหน้าที่อันใหญ่หลวงที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงมอบหมายเพื่อเชิญชวนและชี้ทางนำแก่มวลมนุษยชาติกลับสู่สัจธรรมแห่งอัลกุรอาน ท่านเราะสูลเองมีความตระหนักอย่างแน่วแน่ว่าการเผยแผ่อัลกุรอานที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ประทานลงมาแก่ท่านนั้นจำเป็นต้องปฏิบัติอย่างถูกต้องตามพระบัญชาที่ถูกระทานลงมาโดยไม่มีการเพิ่มเติมหรือตัดทอนแต่อย่างใด ซึ่งท่านรู้สึกว่าเป็นภารกิจที่หนักหน่วงมาก ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้ท่านพยายามอย่างสุดความสามารถที่จะท่องจำทุกโองการที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ประทานลงมาให้จำขึ้นใจ โดยท่านจะพยายามท่องจำและทบทวนครั้งแล้วครั้งเล่าเพื่อให้จดจำโองการที่ถูกระทานลงมา ดังที่มีรายงานจากอิบнуอบบาส رضي الله عنه ว่า

((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُعَالِجُ مِنَ التَّنْزِيلِ شِدَّةً، وَكَانَ مِمَّا يُحَرِّكُ شَفَتَيْهِ - فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: فَأَنَا أُحَرِّكُهُمَا لَكُمْ كَمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَرِّكُهُمَا، وَقَالَ سَعِيدٌ: أَنَا أُحَرِّكُهُمَا كَمَا رَأَيْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ يُحَرِّكُهُمَا، فَحَرَّكَ شَفَتَيْهِ - فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى: ﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَجْعَلَ فِيهِ...﴾ قَالَ: جَمَعُهُ لَكَ فِي صَدْرِكَ وَتَقْرَأُ: ﴿فَإِذَا قَرَأْتَهُ فَانْبِيعْ قُرْآنَهُ﴾ قَالَ: فَاسْتَمِعْ لَهُ وَأَنْصِتْ: ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا أَنْ تَقْرَأَهُ، فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

بَعَدَ ذَلِكَ إِذَا أَتَاهُ جِبْرِيلُ اسْتَمَعَ فَإِذَا انْطَلَقَ جِبْرِيلُ قَرَأَهُ النَّبِيُّ
 ﷺ كَمَا قَرَأَهُ))

(رواه البخاري: 7524)

ความว่า “ท่านเราะสูล ﷺ พยายามที่จะรักษาโองการที่ถูก
 ประทานลงมาอย่างจริงจังจนทำให้ท่านต้องกระดิกลิ้นใน
 ทุกๆครั้ง ด้วยเหตุดังกล่าวอัลลอฮ์ประทานอายะฮ์ (ความ
 ว่า) “เจ้าอย่ากระดิกลิ้นของเจ้าเนื่องด้วยอัลกุรอานเพื่อเจ้าจะ
 รีบเร่งจดจำ” พระองค์ได้ตรัสว่า (โองการ) ก็ได้รวบรวมใน
 ออกเจ้าแล้ว เจ้าสามารถที่จะอ่านมัน (ความว่า) “ดังนั้นเมื่อเรา
 อ่านอัลกุรอาน เจ้าก็จงติดตามการอ่านนั้น” พระองค์ได้ตรัส
 ว่า จงพยายามฟังและสดับฟังอย่างสงบเสงี่ยมเถิด แล้วเป็น
 หน้าที่ของเราที่จะทำให้เจ้าสามารถอ่านได้ เขา (อิบนุอับ
 บาส) ได้กล่าวว่า ดังนั้นในทุกๆครั้งที่ญิบรีลได้มาหาและ
 อ่านแก่ท่านเราะสูล ﷺ แล้วท่านจะพยายามนั่งฟังอย่าง
 สงบเสงี่ยมและครั้นเมื่อญิบรีลได้จากไป ท่านก็สามารถ
 อ่านมันดังที่ญิบรีลได้สอนการอ่านแก่ท่าน”

(บันทึกโดย al-Bukhari, 1996: 7524)

แต่สุดท้ายแล้วอัลลอฮ์ได้ทำให้ทุกโองการที่ถูกประทานลงมายังท่านนั้นได้
 สถิตในใจท่านแล้ว โดยที่ท่านไม่จำเป็นต้องทบทวนอีกต่อไป และท่านเราะสูล ﷺ ได้สอน
 บรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ ทุกคนด้วย พร้อมๆกันนั้นท่านเองได้มีการทบทวนอัลกุรอานทั้งหมด
 กับญิบรีลในเดือนรอมฎอนของทุกๆ ปี ยกเว้นในปีสุดท้ายของชีวิตท่านได้ทบทวนการอัลกุ
 รอานทั้งหมดกับญิบรีลถึงสองครั้ง ดังรายงานจากท่านหญิงอาอิชะฮ์ ว่าท่านเราะสูล ﷺ ได้
 กล่าวว่า

((إِنَّ جِبْرِيلَ كَانَ يُعَارِضُنِي الْقُرْآنَ كُلَّ سَنَةٍ مَرَّةً، وَإِنَّهُ
 عَارِضُنِي الْعَامَ مَرَّتَيْنِ، وَلَا أَرَاهُ إِلَّا حَضَرَ أَحْلِيَّ))

(رواه البخاري: 3624)

ความว่า “แท้จริงนั้นญิบรีลได้มาทบทวนการอ่านอัลกุรอาน
 กับฉันทุกๆปีหนึ่งที้อยวจบ และในปีที่ท่าน (ญิบรีล) ได้

ทบทวนกับฉันถึงสองเที่ยวจบ และฉันเองก็ไม่มีโอกาสได้พบกับญิบรีลอีกเลย (เพราะ) กำหนดชีวิตได้มาเยือนฉัน (เสียชีวิต) ก่อน”

(รายงาน โดย al-Bukhari, 1996: 3624)

2.3.1.2 บรรดาเศาะหาบะฮ์กับการท่องจำอัลกุรอาน

การที่ท่านเราะฮ์ลุส رضي الله عنه ได้ปลุกจิตสำนึกแก่บรรดาเศาะหาบะฮ์ رضي الله عنهم ถึงการท่องจำอัลกุรอานโดยวิธีการการสร้างแรงกระตุ้นและแรงจูงใจในด้านการท่องจำ การอ่าน การปฏิบัติ และการเรียนรู้ความหมายของอัลกุรอานอย่างถ่องแท้และจริงจัง โดยที่พวกเขาอมสละความสุขสบายบนเตียงนอนในยามค่ำคืนเพื่อลุกขึ้นมาแสดงความภักดี (อิบาดะฮ์) ต่ออัลลอฮ์ ﷻ ด้วยการอ่านอัลกุรอานและกียามุลลัยล (ปฏิบัติธรรมในตอนกลางคืนด้วยการละหมาดหรืออื่นๆ) ปราภฏการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางจนอาจกล่าวได้ว่าทุกหลังคาเรือนจะได้ยินเสียงอัลกุรอานในยามค่ำคืน ดังที่ท่านเราะฮ์ลุส رضي الله عنه ได้กล่าวแก่อบูมูซา อัลอัซอะรีย رضي الله عنه ว่า

((لَوْ رَأَيْتَنِي وَأَنَا أَسْتَمِعُ لِقِرَاءَتِكَ الْبَارِحَةَ، لَقَدْ أُوتِيتَ مِرْمَارًا
مِنْ مَزَامِيرِ آلِ دَاوُدَ))

(رواه مسلم: 326)

ความว่า “หากเจ้าได้เห็น (สภาพของ) ฉัน ขณะที่ฉันกำลังสดับฟังการอ่านอัลกุรอานของเจ้าเมื่อคืนนี้ (เจ้าย่อมต้องแปลกใจและดีใจกับท่าทีของฉันแน่) แท้จริงเจ้าได้รับการประทานขลุ่ย (อันไพเราะ) ประเภทหนึ่งจากบรรดาขลุ่ยของวงศ์วานนบีดาวิด”

(รายงาน โดย Muslim, n.d.: 326)

ท่านเราะฮ์ลุส رضي الله عنه ได้กล่าวกับซาลิม คนรับใช้ของอบูหุซัยฟะ رضي الله عنه มีความว่า “ขอสรรเสริญต่อเอกองค์อัลลอฮ์ที่ทรงให้เกิดในหมู่ประชาชาติของฉันเหมือนเจ้า”

(รายงาน โดย Ahmad, 2001: 24156)

ครั้งหนึ่งท่านเราะฮ์ลุส رضي الله عنه ได้กล่าวแก่อบูมัสอูด رضي الله عنه มีความว่า

“จงอ่านอัลกุรอานให้ฉันฟังหน่อยเถิด” อิบน์มุสอูดก็ตอบว่า
 “โอ้ท่านเราะสูล ฉันจะอ่านให้ท่านฟังได้ยังอย่างไร ใน
 เมื่ออัลกุรอานถูกประทานให้แก่ท่าน” ท่านเราะสูลก็ตอบว่า
 “แท้จริงแล้วฉันปรารถนาและชอบที่จะรับฟังจากคนอื่นเสีย
 มากกว่า” ดังนั้นอิบน์มุสอูดจึงอ่านสุเราะฮ์อันนิซาอ์จนถึง
 อายะฮ์ ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَىٰ﴾
 ﴿هُؤُلَاءِ شَهِيدًا﴾ ④ ความว่า “แล้วอย่างไรเล่าเมื่อเรานำ
 พยานคนหนึ่งจากแต่ละประชาชาติมา และเราได้นำเจ้ามาเป็น
 พยานต่อชนเหล่านี้” ทันใดนั้นท่านเราะสูลก็พูดว่า “พอเถิด”
 ท่านอิบน์มุสอูดก็เล่าว่า ขณะนั้นเองฉันเห็นใบหน้าท่านมี
 น้ำตาซึมออกมาจากดวงตาของท่าน ﷺ”

(รายงาน โดย al-Bukharī, 1996: 4662)

จากประวัติการบันทึกถึงเรื่องนี้แล้วแสดงว่าบรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ ได้ให้
 ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการที่จะศึกษาอัลกุรอานอย่างถ่องแท้ รวมถึงการอ่านและท่องจำ
 อย่างถูกวิธี ด้วยปัจจัยต่อไปนี้

- 1) องค์ประกอบสำคัญที่เป็นแรงผลักดันในการท่องอัลกุรอานของบรรดา
 เศาะหาบะฮ์ มีดังนี้
  - ความจำที่แม่นยำ ฉับไว ความคิดที่เฉียบแหลม
  - ความไม่รู้หนังสือ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ จึงทำให้บรรดาเศาะหาบะฮ์
 จำเป็นต้องอาศัยความแม่นยำในการท่องจำเท่านั้น
  - ด้วยแรงศรัทธาที่แน่วแน่ที่ยึดเหนี่ยวจิตใจบรรดาเศาะหาบะฮ์ในการศรัทธา
 ต่ออัลลอฮ์ เราะสูล และอัลกุรอาน ที่ทำให้พวกเขาหันมาท่องจำอัลกุรอานอย่างขยันขันแข็ง
  - ความสัมพันธ์ด้านสำนวน โวหาร หลักไวยกรณ์ที่ไพเราะเพราะพริ้งและมี
 ความซาบซึ้งในภาษาอย่างถ่องแท้
  - มีบทบาทผู้ติดตามที่แสดงถึงความประเสริฐและคุณค่าของการท่องจำอัล
 กุรอานและภัยของการหลงลืมอัลกุรอาน
  - ถูกบัญญัติให้มีการอ่านอัลกุรอานในเวลาละหมาด และช่วงเวลาละหมาด
 กลางคืน ซึ่งสองประการนี้เป็นกิจวัตรประจำที่บรรดาเศาะหาบะฮ์ได้ปฏิบัติเป็นเนืองนิจ จึงทำ
 ให้พวกเขาหันมาท่องจำอัลกุรอานมากขึ้น

2.3.1.4 การท่องจำอัลกุรอานในสมัยปัจจุบัน

ในสมัยปัจจุบันมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากมายที่ทำให้การท่องจำอัลกุรอานเป็นเรื่องง่ายและมีความสะดวกมากขึ้น ด้วยวิธีการและสื่อต่างๆ ในการท่องจำได้ เช่น อินเทอร์เน็ต วิทยุ เทป แผ่นอัดเสียง ซีดี เป็นต้น ซึ่งสามารถทำให้เกิดการท่องจำอัลกุรอานอย่างแพร่หลายในหมู่ประชาชาติมุสลิมทั่วทุกมุมโลก ถึงแม้พวกเขาเหล่านั้นจะอยู่ในคมที่มีความเจริญทางวัตถุและทางปัญญาที่ก้าวหน้ามากก็ตาม ก็มีอาจทำให้ประชาชาติมุสลิมหันเหจากเรียนรู้ ศึกษาและท่องจำอัลกุรอานได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันนี้ มีการก่อตั้งองค์กร มูลนิธิการกุศล และสถาบันการท่องจำอัลกุรอานต่างๆ ทั่วทุกมุมโลกอย่างเปิดเผย

2.3.2 การรวบรวมอัลกุรอานด้วยวิธีการจดบันทึก

การรวบรวมอัลกุรอานอย่างเป็นระบบและทางการด้วยวิธีการจดบันทึกสามารถแบ่งออกเป็น 3 ช่วงเวลา ดังนี้

ในสมัยท่านเราะสูล ﷺ

ในสมัยท่านอุมัยรฺ ﷺ

ในสมัยท่านอูษมาน ﷺ

2.3.2.1 การรวบรวมในสมัยท่านเราะสูล ﷺ

การรวบรวมด้วยการจดบันทึกอัลกุรอานในสมัยท่านเราะสูล ﷺ นั้น คือท่านได้แต่งตั้งให้เสาะหาบะฮฺบางคนมีหน้าที่รับผิดชอบจดบันทึกอัลกุรอานในทุกๆ ครั้งที่โองการถูกประทานลงมา เช่น อุมัยรฺ อัศคิคิก อุมัรฺ อิบน์อัสค็อฎฏอบ อูษมาน อิบน์อ็อฟฟาน อะลี อิบน์อบีฏอลิบ ซัยดฺ อิบน์ษาบิต อุบัยยฺ อิบน์กะอฺบ มุอาวิยะฮฺ อิบน์อบีสุฟยาน ยะซีด อิบน์อบีสุฟยาน และเสาะหาบะฮฺท่านอื่นๆ ซึ่งเรียกว่า “กุดตาบ อัลวะหฺยู” (ผู้บันทึกโองการ) (Ibn Hazmī, n.d.: 26-27, Ibn Qayyim, n.d.: 1/29)

ดังที่มีรายงานจากซัยดฺ อิบน์ษาบิต ว่า “ครั้งหนึ่งพวกเราได้อยู่กับท่านเราะสูล ﷺ และได้บันทึกอัลกุรอานไว้บนชิ้นส่วนของหนังสือตัว” (al-Hākīm, 1990: 2829)

และมีรายงานจากท่านอูษมาน อิบน์อ็อฟฟาน ﷺ ว่า เมื่อใดที่อัลกุรอานได้ถูกประทานลงมาแก่ท่านเราะสูล ท่านจะเรียกผู้บันทึกบางคน พร้อมกล่าวว่า “จงวางอายะฮฺนี้ในสุ

เราะฮ์ที่กล่าวอย่างนั้น อย่างนี้...” โดยที่ท่านเราะฮ์สุล ﷺ ได้ชี้และบอกตำแหน่งของอายะฮ์ใน
 สูเราะฮ์อื่นๆ อย่างชัดเจน (al-Hākīm, 1990: 2829)

ในส่วนของอุปกรณ์และเครื่องมือการบันทึกอัลกุรอานในสมัยของท่านเราะ
 ฮ์สุล ﷺ นั้นค่อนข้างลำบาก แต่บรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ เองได้พยายามบันทึกไว้บนวัสดุต่างๆ
 ที่พอจะสามารถหามาได้ในสมัยนั้น อย่างเช่น กิ่งก้านอินทผลัม แผ่นหิน หนังสัตว์ อานไม้
 บนหลังอูฐ (เสลียง) กระจูดอูฐและแพะ เป็นต้น

คุณลักษณะพิเศษของการรวบรวมอัลกุรอานในสมัยเราะฮ์สุล ﷺ มีดังนี้

- การจัดเรียงโองการไว้อย่างเรียบร้อยแต่การเรียงสูเราะฮ์นั้นยังมีความขัดแย้งกัน
 อยู่
- บางโองการที่มีการยกเลิกในการอ่านแล้วแต่ยังมีการบันทึกอยู่อย่าง
 ต่อเนื่องจนถึงช่วงเวลาที่ท่านเราะฮ์สุล ﷺ เสียชีวิตไป

ดังรายงานจากท่านหญิงอาอิชะฮ์ (เราะฮ์ฎิยัลลอฮ์อานฮา) ได้กล่าวว่า

((إِن فِيمَا نُزِّلَ مِنَ الْقُرْآنِ: عَشْرُ رَضَعَاتٍ مَعْلُومَاتٍ يُحَرِّمْنَ، ثُمَّ
 نُسِخْنَ، بِخَمْسِ مَعْلُومَاتٍ، فَتَوَفَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ،
 وَهَنَّ فِيمَا يُقْرَأُ مِنَ الْقُرْآنِ))

(رواه مسلم: 2634)

ความว่า “ในบรรดาอายะฮ์ที่ถูกประทานลงมานั้นคือ การให้
 นมบุตรสิบครั้งนั้นเป็นสิ่งที่รู้กันว่าหะรอม (ไม่อนุมัติ)
 หลังจากนั้นได้ถูกยกเลิกไปด้วย ห้าครั้ง แล้วท่านเราะฮ์สุล ﷺ
 ก็เสียชีวิตไปในขณะที่อายะฮ์นั้นยังมีการอ่านต่อไป”

(รายงานโดย Muslim, n.d. : 2634)

- การรวบรวมในสมัยนี้ถูกบันทึกไว้เฉพาะบนวัสดุต่างๆ อย่างกระจัด
 กระจายไม่ได้รวบรวมเป็นเล่มหรือบันทึกในแผ่นกระดาษแต่อย่างใด

2.3.2.2 การรวบรวมในสมัยท่านอับบอ์ อัลคิกติก رضي الله عنه

หลังจากที่ท่านเราะฮูฎ رضي الله عنه ได้เสียชีวิตไป และท่านอับบอ์ رضي الله عنه ได้รับการแต่งตั้งเป็นเคาะลีฟะฮ์ (ผู้นำประชาชาติมุสลิม) ทำให้บางเผ่าในคาบสมุทรอาหรับได้หวนกลับไปเป็นกาฟิร (ปฏิเสธศรัทธา) อีกครั้ง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ท่านเคาะลีฟะฮ์คนใหม่ต้องส่งกำลังทหารไปปราบปรามเพื่อให้เข้ารับอิสลามและยอมอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐอิสลามอีกครั้ง และในบรรดาทหารรบในกองกำลังครั้งนี้นั้น มีบรรดานักท่องจำอัลกุรอานอยู่ด้วยเป็นจำนวนมาก และพวกเขาได้พลีชีพในสมรภูมิตั้งนี้มากถึง 70 คน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บรรดาเศาะหาบะฮ์ رضي الله عنهم เกิดการหวาดระแวงว่า ถ้าไม่มีการรวบรวมอัลกุรอานขึ้นจะทำให้อัลกุรอานอาจจะขาดหายไปก็เป็นได้ และบรรดาเศาะหาบะฮ์ต่างมีมติเห็นพ้องให้มีการรวมตัวเพื่อภารกิจนี้อย่างเร่งด่วน โดยการรวบรวมอัลกุรอานจากแผ่นบันทึกที่กระจัดกระจายอยู่เพื่อจัดทำเป็นรูปเล่ม (al-Baqhāwīy, 2000: 4/521)

ดังนั้นอับบอ์ จึงเรียก ซัยด อิบน์ญาบิตให้รับหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะเพื่อรับผิดชอบภารกิจนี้ เนื่องจากซัยด อิบน์ญาบิต มีคุณสมบัติที่โดดเด่นเหนือกว่าบรรดาเศาะหาบะฮ์ท่านอื่นๆ หลายประการ เช่น

- ท่านเป็นผู้หนึ่งที่ท่องจำอัลกุรอานอย่างแม่นยำ และมีความจำดีมาก
- เป็นผู้ที่ได้ทำการทบทวนอัลกุรอานครั้งสุดท้ายกับท่านเราะฮูฎ رضي الله عنه ก่อนที่ท่านจะเสียชีวิตในปีนั้นถึงสองเที่ยวจบหลังจากที่อัลกุรอานถูกประทานลงมาอย่างครบถ้วน
- เป็นผู้หนึ่งในบรรดานักบันทึกวะฮยูมาตั้งแต่ช่วงแรกๆ ในสมัยท่านเราะฮูฎ رضي الله عنه
- เป็นคนที่มีบุคลิกภาพที่สมบูรณ์และศักยภาพที่พร้อมในทุกๆ ด้าน

2) คุณลักษณะเด่นของการรวบรวมอัลกุรอานในสมัยนี้ พอสรุปได้ดังนี้ คือ

- การรวบรวมอัลกุรอานในสมัยนี้ เป็นไปอย่างรอบคอบ ระมัดระวังมากที่สุด ด้วยกระบวนการที่ถี่ถ้วนก่อนที่จะมีการบันทึกรวมเข้าเป็นรูปเล่ม

- มีการละทิ้งอายะฮ์ที่ถูกยกเลิกการอ่านไปแล้ว
- มีการบันทึกทุกพยัญชนะทั้งเจ็ด (ตามกิริออาด) ที่เคยบันทึกไว้ในสมัยท่าน

เราะฮูฎ رضي الله عنه

- มีการเรียบเรียงอายะฮ์อย่างเรียบร้อย แต่การเรียงสุเราะฮ์นั้นบรรดาอุละมาอ์ยังมีทัศนคติความเห็นที่ยังขัดแย้งกัน

- นักวิชาการอิสลามต่างมีมติอย่างเป็นเอกฉันท์ว่า อัลกุรอานที่รวมเป็นเล่มนั้นคือ เล่มเดียวเท่านั้น และท่านออบูบักร์ได้เก็บรักษาไว้กับตัวท่านเอง
- ประชาชาติให้การยอมรับและมีมติอย่างเป็นเอกฉันท์ถึงความจริงต่อการรวบรวมในสมัยนี้

หลังจากที่ท่านซัยด رضي الله عنه ได้รวบรวมจัดเป็นรูปเล่มเรียบร้อย ก็ได้มอบให้ท่านออบูบักร์ رضي الله عنه เก็บรักษาไว้จนกระทั่งท่านเสียชีวิตไป แล้วท่านอุมร์ رضي الله عنه ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเคาะลีฟะฮ์แทนและได้เก็บรักษาอัลกุรอานเล่มนั้นจนกระทั่งท่านเสียชีวิตลงเช่นกัน ต่อมาอัลกุรอานเล่มนั้นได้ถูกเก็บไว้กับท่านหญิงหุฟซะฮ์ บุตรีท่านอุมร์ رضي الله عنه จนกระทั่งมีการแต่งตั้งท่านอูษมาน อิบน์ อัฟฟาน رضي الله عنه ขึ้นเป็นเคาะลีฟะฮ์ แล้วท่านจึงขออนุญาตรับอัลกุรอานเล่มนั้นเพื่อแก้ไขตรวจสอบและคัดลอกเป็นหลายๆ เล่ม และได้ส่งกลับคืนแก่นางอีกครั้งจนกระทั่งนางเสียชีวิตลง หลังจากนั้นก็ได้ถูกส่งให้กับอับดุลเลาะฮ์ อิบน์อุมร์ رضي الله عنه น้องชายท่านหญิงหุฟซะฮ์ หลังจากเสร็จพิธีจัดการศพนางแล้ว อับดุลล่อฮ์ رضي الله عنه ก็ได้ส่งไปยังมรวาน อิบน์อัลหะกัม رضي الله عنه เพื่อจัดการทำลายทันทีเพื่อไม่ให้เกิดการขัดแย้งกับเล่มอัลกุรอานที่ท่านอูษมานได้จัดทำไว้อีกต่อไป (Ibn Hajar al-‘Asqalānīy, 2000: 9/17)

2.3.2.3 การรวบรวมในสมัยท่านอูษมาน อิบน์อัฟฟาน رضي الله عنه

การรวบรวมในสมัยนี้หมายถึง การจัดทำเป็นหลายๆ เล่มบนพื้นฐานการอ่านวิธีเดียวกันด้วยลักษณะการเขียนพยัญชนะเดียวที่ไม่ขัดแย้งกันและจัดส่งไปยังหัวเมืองต่างๆ เพื่อยึดเป็นรัฐธรรมนูญในการปฏิบัติต่อไป ด้วยสาเหตุหลัก คือ หลังจากที่ศาสนาอิสลามมีการแพร่หลายไปยังประเทศต่างๆ และประชาชาติในประเทศเหล่านั้นได้เข้ารับอิสลามเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นเหตุให้บรรดาเศาะหาบะฮ์ที่ได้ไปเผยแพร่งยังประเทศต่างๆ เหล่านั้นจำเป็นต้องสอนหลักคำสอนอิสลาม หลักศรัทธา และสอนอัลกุรอานให้แก่ประชาชาติให้เข้าใจและปฏิบัติ และสอนวิธีการอ่าน ท่องอัลกุรอานอย่างถูกต้องควบคู่กันไปพร้อมๆ กัน ดังนั้นบรรดาเศาะหาบะฮ์ต่างคนต่างก็สอนอัลกุรอานตามที่พวกเขาเคยได้อ่านมากับท่านเราะฮ์ลุล رضي الله عنه จึงเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งถึงการอ่านที่ไม่เหมือนกันระหว่างประชาชาติมุสลิมด้วยกัน อย่างเช่น ชาวชาม (ซีเรีย) ได้อ่านตามการอ่านของท่านอูบัย อิบน์ กะอูบ رضي الله عنه โดยต่างกับการอ่านของชาวอิรักที่อ่านตามการอ่านของอับดุลล่อฮ์ อิบน์มัสอูด رضي الله عنه ดังนั้นจึงเกิดความขัดแย้งและมีการดักฟิร (กล่าวหาว่าอีกฝ่ายเป็นผู้ปฏิเสธศรัทธา) ซึ่งกันและกัน ดังนั้นเมื่อช่วงเกิดสงครามปราบเมือง อรมินียะฮ์และอัชชียาน จึงเกิดความขัดแย้งอย่างหนัก จนทำให้

ท่านหุซัยฟะฮ์ อิบน์อัลยะมาน رضي الله عنه จำเป็นต้องรับรายงานแก่ท่านอุษมานให้รับทราบเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว จึงเป็นเหตุให้ท่านต้องขอยืมมุศหฟ (เล่มอัลกุรอาน) ที่ท่านอับบักร์ได้รวบรวมไว้จากท่านหญิงหฟสะฮะฮ์อย่างเร่งด่วน (Ibn Hajar, 2000: 9/18)

เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นในปลายปีที่ 24 อิจญ์เราะฮ์ศักราช หลังจากนั้นท่านอุษมาน رضي الله عنه ได้เรียกประชุมบรรดาสะหะฮะฮ์ رضي الله عنهم และมีมติให้มีการรวบรวมอัลกุรอานและคัดลอกให้เป็นห้าเล่มบนพื้นฐานการอ่านจากอัลกุรอานเล่มเดียวโดยไม่ให้มีการขัดแย้งอีกต่อไป แล้วท่านได้สั่งให้เผาทั้งเล่มอื่นๆ ที่เหลือ และได้แต่งตั้ง ท่านซัยดฺ อิบน์ญาบิต อับดุลลอฮ์ อิบน์ซุบัยรฺ สะอีด อิบน์อัลอาศ และอับดุลเราะฮ์มาน อิบน์อัลฮาริษ เป็นคณะผู้รับผิดชอบในการรวบรวมและบันทึกครั้งนี้ (Ibn Hajar, 2000: 9/18)

คุณลักษณะเด่นของการรวบรวมอัลกุรอานในสมัยท่านอุษมาน อิบน์อัฟฟาน رضي الله عنه พอสังเขปมีดังนี้

- ได้จำกัดวิธีการเขียนเฉพาะตามวิธีการอ่านเดียว (กีรออะฮ์) ในจำนวนหลายๆ วิธีที่สามารถอ่านได้ในสมัยเราะฮ์ลุล رضي الله عنه เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่ประชาชาติมุสลิมด้วยกัน
- มีการละทิ้งโองการที่ถูกยกเลิกการอ่านทั้งหมดเพื่อจะไม่ให้เกิดความสับสนต่อประชาชาติรุ่นหลัง
- จำกัดเฉพาะการอ่านที่ปรากฏจากการทบทวนกันระหว่างญิบรีลกับท่านเราะฮ์ลุล رضي الله عنه ในครั้งสุดท้ายเท่านั้น
- จำกัดเฉพาะกีรออาต (แนวทางและวิธีการอ่าน) ที่ถูกต้องและตรงกับสายรายงานจากท่านเราะฮ์ลุล رضي الله عنه เท่านั้น
- มีการเรียบเรียงโองการและสุเราะฮ์อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยตามที่ปรากฏในเล่มอัลกุรอานฉบับปัจจุบัน

หลังจากนั้นท่านอุษมาน رضي الله عنه ได้จัดส่งเล่มอัลกุรอานไปยังหัวเมืองในภูมิภาคต่างๆ พร้อมกันนั้นท่านได้ส่งนักอ่านจากบรรดาสะหะฮะฮ์ที่มีความชำนาญในการอ่านอัลกุรอานไปด้วยพร้อมๆ กัน เพื่อสอนอัลกุรอานแก่สานุศิษย์จากบรรดาตาบิอินด้วยกีรออะฮ์ (วิธีการอ่าน) ที่ตนถนัดมากที่สุด เช่น

- ท่านอับดุลละฮ์ อิบน์อัลสาอิบพร้อมกับอัลกุรอานยังเมืองมักกะฮ์
- ท่านอัลมุฮัมมัดเราะฮ์ อิบน์อะบิชีฮาบ ยังเมืองซาม (ซีเรีย)

- ท่านอับดุลรอหฺมาน อัลสุละมียฺ ยังเมืองกุพะฮุ
- ท่านอาเมียร์ อิบนุอบีอัลกัอยสุ ยังเมืองบัสเราะฮุ
- ท่านซัยคุ อิบนุยาบิต ประจำที่เมืองมาดีนะฮุ

2.3.3 การรวบรวมด้วยวิธีการอัดบันทึกลงเสียง

การอ่านอัลกุรอานนั้นมีวิธีและหลักการด้วยหุคัม (กฎ) ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ เพื่อให้การอ่านถูกต้องตามแบบฉบับการอ่านที่ต่อเนื่องมาจากท่านเราะฮูตุล ﷺ อย่างแท้จริง อย่างเช่น ก้อลเกาะละฮุ เรามุ อิชามม อิกฟาล์ อิดฆอม อิกลาบ เป็นต้น ซึ่งหลักการอ่านนี้ จะไม่สามารถเรียนรู้ถึงวิธีการอ่านอย่างถูกต้องได้เว้นแต่ต้องอาศัยการอ่านและฟังจากผู้รู้ที่รู้และชำนาญเท่านั้น จะอาศัยการศึกษา ค้นคว้าจากหนังสือ ตำราอย่างเดียวนั้นไม่ได้เด็ดขาด ดังที่ปรากฏจากประวัติศาสตร์การเรียนของท่านเราะฮูตุล ﷺ กับญิบรีล ﷺ

มีรายงานจากท่านอับดุลลอฮุ อิบนุมัศอูดว่า “ฉันขอสาบานต่ออัลลอฮุ แท้จริงฉันได้รับวิธีการอ่านจากปากท่านเราะฮูตุลเองมากกว่าเจ็ดสิบสี่เราะฮุ” (al-Bukhārī, 1422 H.: 5000)

ดังนั้นในสมัยปัจจุบันซึ่งเป็นยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์ต่างๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการรวบรวมอัลกุรอานด้วยการอัดบันทึกลงเสียงการอ่านของผู้ที่รู้และชำนาญ เพื่อให้มุสลิมทุกคนได้ฟังและศึกษาด้วยตนเองถึงวิธีการอ่านอย่างถูกต้อง ซึ่งวิธีนี้เป็นวิธีที่มีการแพร่หลายในสถาบันการศึกษาในทุกๆ ระดับและประสบผลสำเร็จอย่างรวดเร็วต่อการเรียนการสอนอัลกุรอานอย่างถูกต้อง